Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 30 (282) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 23 ЛІПЕНЯ 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

НАД НАРВАЙ ▲

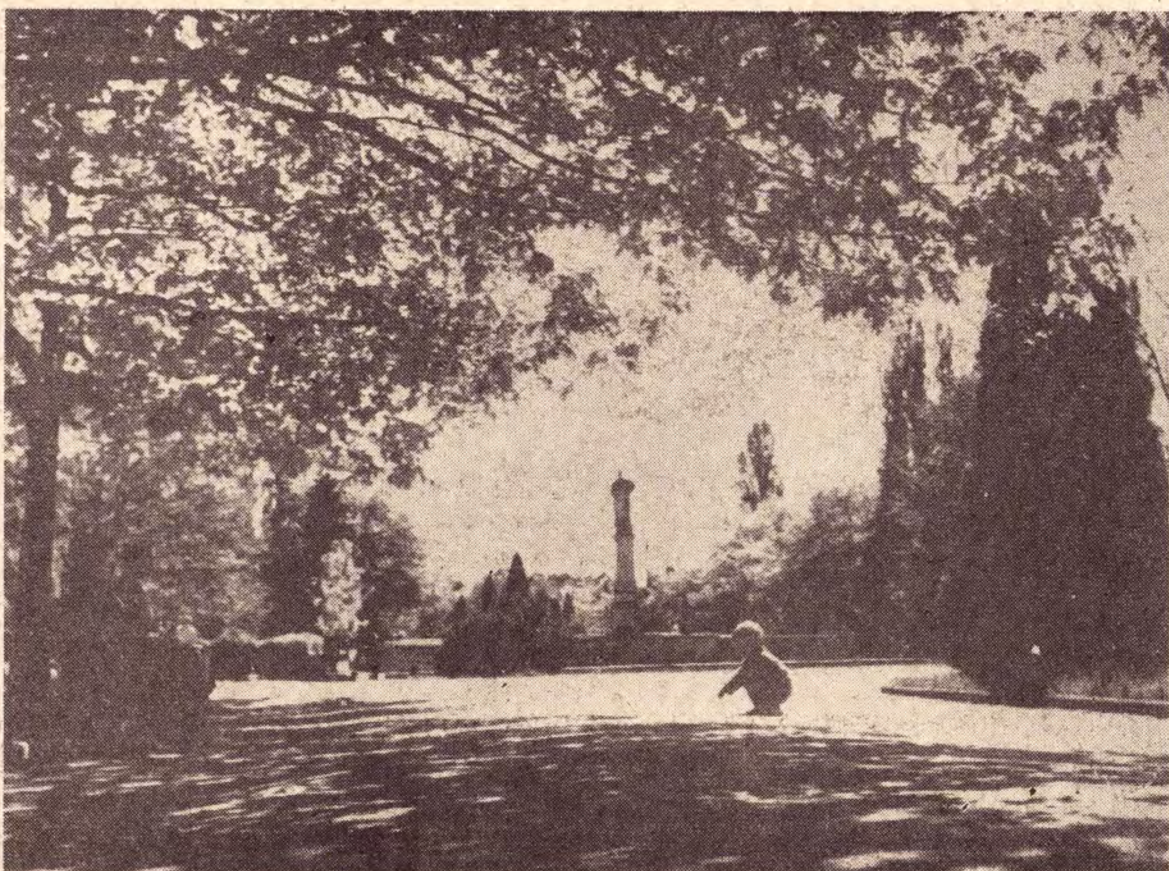

БЕЛАСТОЦКІЯ «ПЛЯНТЫ». У глыбіні парку — помнік удзячнасці Савецкай Арміі.

◄ фота: Г. Рагазінскі

СЛАЎНАЯ ГАДАВІНА

Мінае 17 год з таго дня, калі Чырвонай Арміяй і Войскам Польскім у першых вызваленых ад гітлераўцаў раёнах польскай зямлі арганізавалася народная ўлада. 22 ліпеня 1944 года ў Хэлме Польскім камітэтам народнага вызвалення быў апублікаваны Маніфест да польскага народа. З гэтага дня датуецца новая эра ў гісторыі Польшчы.

Маніфест накрэсліў асноўны напрамак будовы новага ладу ў граніцах ад Бугу па Одру і Нысу Лужыцку. Ліпеньскі Маніфест ПКВН палажыў канец сацыяльнай і нацыянальнай несправядлівасці. Польшча стала Айчынай не толькі палякам, але і ўсім нацыянальным меншасцям, пражываючым у яе граніцах. Гэта Айчына працоўнага люду.

Пад кіраўніцтвам ПАРП і пры вялікай дапамозе СССР народныя масы Польшчы паднялі з грузаў гарады і вёскі, фабрыкі і школы. Няма зараз такой галіны жыцця, у якой наш народ не мог бы ганарыцца агромнымі дасягненнямі.

Аб нашай дзяржаве з павагаю гавораць на свеце. Голас Польшчы адыгрывае вялікую ролю на міжнароднай арэне. Польшча разам з усімі сацыялістычнымі краінамі з'яўляецца надзейнай апорай міру на ўсім свеце.

Разцвіўшая наша краіна — гэта вынік ахвярнай працы мільёнаў людзей, у тым ліку і беларускага насельніцтва.

22 ліпеня, у 17-ую гадавіну народнай улады, мы паднімаем тост за далейшыя поспехі ў будаўніцтве сацыялізма ў нашай краіне.

Адна на ўсю Польшчу

Эсперанта — міжнародная мова. А творцам яе быў беластачанін Людвіг Заменгоф. Мова эсперанта зараз ужо шырока распаўсюджана і штораз больш людзей яе вывучае. Для вывучання яна не цяжкая.

У 100 гадавіну нараджэння творцы эсперанта збудавана ў Беластоку школу - помнік імя Л. Заменгофа (бачыце на здымку). Школа прыгожая і вялікая. 826 дзяцей вучыцца тут у сямі класах. Характэрнай рысай школы імя Людвіга Заменгофа з'яўляецца тое, што ўжо ад трэцяга класа дзеці вывучаюць эсперанта. Як сцвярджае дырэктар школы — **Балеслаў Асцілоўскі,** робяць гэта ахвотна і з зацікаўленнем.

Школа імя Людвіга Заменгофа — самая папулярная сямікласная школа ў Беластоку.

І яшчэ адно: школа імя Л. Заменгофа ў Беластоку — гэта **адзіная сямікласная школа ў Польшчы, дзе навучаецца эсперанта.**

вл.

фота: **Я. Рыбінскі**

З ВЫПАДКУ СВЯТА АДРАДЖЭННЯ ЎСІМ ЧЛЕНАМ БГКТ ЧЫТАЧАМ „НІВЫ“ і сімпатыкам **СКЛАДАЕМ САРДЭЧНЫЯ ВІНШАВАННІ**

ГП БГ-КТ І РЭДАКЦЫЯ „НІВЫ“

ТАКІХ МНОГА

У 1944 годзе Мікалай Міруць закончыў усяго 10 год. Мала ён тады разбіраўся ў тым, што абазначае «Ліпеньскі Маніфест», і якія перспектывы высоўвае перад ім, вясковым хлапчуком, паўстанне народнай улады ў краіне. У такім узросце чалавек наогул мала разбіраецца ў падзеях, якія адбываюцца ў грамадскім жыцці.

Але 10-гадовы Коля добра ведаў, што за гэтую народную ўладу аддаў сваё маладое жыццё ў гады цёмнай фашысцкай акупацыі яго старэйшы брат — партызанскі сувязны, дзядзька, і шмат другіх людзей з аколіцы.

Як жа жывымі стаялі перад вачыма 10-гадовага хлапчука малюнкі з цяжкіх гадоў акупацыі. Вось у кругу скупога святла газоўкі над сталом пахіліліся галавы партызан. Сярод іх — бацька, брат Міша. Нешта абмяркоўваюць. Да драмлючага на печы Колі даходзяць толькі некаторыя прыглушаныя словы.

Зімовая раніца 1942 года. Колю разбудзіў ломат у дзверы. Да хаты ўварваліся гітлераўцы. Яны па-зверску пачалі біць прыкладамі бацьку і дзядзьку. Выцягнулі іх у самай бялізне на двор. А там на санях ранены. Якій жа знаёмы ў яго твар. Але ж так, гэта ён, адзін з партызан.

— Гэта яны, — ледзь чутна прамовіў здраднік. — Вінтоўкі захаваны там за хлявом, пад трэскамі, — дадае ён, паказваючы рукой. Ізноў гітлераўцы прыкладамі падганяюць мужчын да захаванага на панадворку складу партызанскага аружжа. Бацьку і дзядзьку гітлераўцы забіраюць. За вёскай, без пары сканаўшага здрадніка, фашысты выкідва-

(Працяг на стар. 4)

КАРЫСНАЕ супрацоўніцтва

РЫШАРД КАСЮК

сакратар фабрычнага камітэта ПАРП

Сувязь паміж рабочымі тэкстыльнага прадпрыемства імя Сяржана ў Беластоку і рабочымі тонкасуконнага камбіната ў Гродна завязалася тры гады таму назад. Менавіта ў 1958 годзе першы раз дэлегацыя рабочых Гродзенскага тонкасуконнага камбіната наведала тэкстыльнае прадпрыемства імя Сяржана. Каб лепш пазнаёміць беластоцкіх сяброў са сваёй прадукцыяй, беларускія тэкстыльшчыкі прывезлі тады «Сяржанаўцам» каталогі сваіх вырабаў, а таксама радыё, як падарунак калектыву фабрыкі.

У гэтым жа годзе група тэкстыльшчыкаў «Сяржана» наведала тонкасуконны камбінат у Гродна. У падарунку гродзенскім сябрам беластоцкія тэкстыльшчыкі завезлі выкананы рабочымі «Сяржана» сцяг, знамянуючы польска - савецкую дружбу, а таксама каталог сваіх вырабаў. З таго часу і пачалося цеснае супрацоўніцтва паміж калектывамі двух падобных прадпрыемстваў.

У пастаяннай перапісцы гродзенскія, а таксама і беластоцкія тэкстыльшчыкі дзяліліся сваімі дасягненнямі, вопытам, адны ад другіх засвойвалі тое, што лепшае, што пазваляе атрымаць лепшыя вынікі ў працы.

У красавіку г.г. гродзенскія тэкстыльшчыкі ізноў наведалі прадпрыемства імя Сяржана. У час сваёй чатырохдзённай пабыўкі яны найбольш цікавіліся прадукцыйным цыклам нашага прадпрыемства. Яны захапляліся шырокім асартыментам нашых вырабаў, іх разнароднай цікавай каларыстыкай. Справа ў тым, што ў Гродзенскім тонкасуконным камбінаце асартымент прадукцыі ў параўнанні з нашым шмат скупейшы., а сыравіна непараўнальна лепшая, чым у нас. У нас сыравіна не важная. Большая частка яе — гэта старыя шматы, штучныя складнікі і воўны як на лякарства. Але ў нашым прадпрыемстве ёсць т. зв. аддзел маніпуляцыі. Менавіта ў гэтым аддзеле прымяняюцца ўсе сыравінныя мяшанкі, з якіх атрымоўваецца канкрэтную рэцэптуру на шырокі асартымент вырабаў і іх багатую каларыстыку. Гродзенскія сябры не маюць такога аддзела ў сваім камбінаце, таму зусім зразумелая іх цікавасць да нашага прадукцыйнага цыкла.

Перад беларускімі сябрамі мы не скрывалі таямніц нашай прадукцыі. Перад імі былі ўсе дзверы прадпрыемства адкрыты. Мы ганарыліся тым, што можам перадаць ім свой вопыт.

У час пабыўкі гродзенскіх сяброў мы супольна абмеркавалі справу сацыялістычнага спаборніцтва паміж нашымі прадпрыемствамі. На мітынгу, які адбыўся ў святліцы «Сяржана», беларускія сябры выступілі з канкрэтнымі прапановамі такога спаборніцтва.

— Заклікаю вашую перадавую ткачыху — Любу Пуцілоўскую, — сказала на мітынгу перадавая ткачыха Гродзенскага тонкасуконнага камбіната — Людміла Зернова, — да сацыялістычнага спаборніцтва і забавязваюся пастаянна выконваць сваю норму ў 102%, ткаць толькі першаякасныя тканіны і завочна закончыць Маскоўскі тэкстыльны інстытут.

— Заклік прымаю! — адказала Люба Пуцілоўская. — Адначасова забавязваюся норму выконваць у 103% і ткаць тканіны без бракаў, выключна першай якасці.

Гэтакім жа чынам прынята на мітынгу сацыялістычнае спаборніцтва паміж майстрам прадзільнага цэха тонкасуконнага камбіната ў Гродна — Марыяй Чэкель і майстрам прадзільнага цэха прадпрыемства імя Сяржана — Мікалаем Тарасевічам, а таксама паміж брыгадзірам цэха падстрыгарак камбіната ў Гродна — Ларысай Шэйтэр і брыгадзірам такога ж цэха прадпрыемства імя Сяржана — Ядвігай Снарскай. На мітынгу выбралі камісію, якая кожны квартал будзе падлічваць вынікі спаборніцтва і адначасова інфармаваць аб яго выкананні зацікаўленыя прадпрыемствы. Спаборніцтва пачалі 1 мая 1961 года.

Разам з дэлегацыяй беларускіх тэкстыльшчыкаў выехала ў Гродна дэлегацыя нашага прадпрыемства. Дэлегацыю ўзначальваў аўтар гэтага артыкула. Аб цеплыні і сардэчнасці, з якой нас сустракалі гродзенскія тэкстыльшчыкі, думаю, шырэй пісаць няма патрэбы. Беларуская гасціннасць шырока вядомая. А вось аб карысцях, якія мы вынеслі з пабыўкі ў гродзенскіх сяброў, варта напісаць шырэй. Што нам найбольш кінулася ў вочы ў Гродзенскім тонкасуконным камбінаце, гэта сапраўды вялікі тэхнічны прагрэс.

Мінай пачаў першыя збройныя дзеянні. Ён са сваім атрадам знянацку напаў на гітлераўцаў ля ракі Гураўкі і шмат накасіў ворагаў. Удачны першы бой акрыліў партызан.

Вялікі Мох — гэта сумная балотная раўніна. Ноччу сюды лепш не лезці. Нямала небяспечных, здрадніцкіх месц. Пад гладкім покрывам імхоў і дробнай цёмназялёнай травы скрываецца бяздонная дрыгва. Зрабіў няправільны крок — і грунт загойдаецца пад нагамі, прарвецца, і чалавек адразу праваліцца ў раскрытае «акно». Пакрычыць чалавек, у смяротнай тузе, выб'ецца з апошніх сіл і навекі знікне ў дрыгве.

— Тут не пройдзеш, — з сумненнем сказаў Гуськоў.

— Не, тут па шыйку. Я ведаю, — адказаў Мінай.

26

Трымаючы ў руках вінтоўку, торбу з патронамі і табак, ён першым ступіў у ваду. За ім рушыў увесь атрад.

— Вось і выкупаліся, — пажартаваў Гуськоў, калі пераправіліся праз пратоку. — Не адным жа фрыцам купацца!

Пасля бою ён стаў незвычайна гаваркім, але ніхто, здавалася, не прыкмячаў гэтага.

— Далёка яшчэ? — спытаў Пічагураў, збіраючыся здымаць боты.

Але Мінай спыніў яго:

— Не рабі гэтага, пасля не абуеш. А ісці нам кіламетраў чатыры.

Рушылі далей, скачучы з купіны на купіну. З кожным крокам дарога рабілася ўсё горшай. Купіны дрыжэлі, як жывыя, балота пад нагамі чмякала і ўсхліпвала ад кожнага кроку.

Наканец спераду паказаліся срэбрыстыя альховыя зараснікі. Далей за імі была невысокая града пагоркаў, на якім рос беразняк.

— Бераг! — з палёгкай ўздыхнуў Пічагураў, але камандзір тут жа расчараваў яго:

27

— Гэта не бераг, а востраў, — сказаў Мінай.

Ззаду пачуўся брынклівы металічны гук. Мінай аглянуўся, прыкрываючы далонню вочы ад сонца, паглядзеў у неба. Над карчамі, проста на іх, ляцеў самалёт.

Самалёт імкліва праімчаўся нізка над партызанамі і адразу ж пашоў прэч. Няўжо выявіў?

— Ну, цяпер чакай бамбардзіроўшчыкаў, — панура сказаў Пічагураў.

Усе моўчкі паглядзелі ў бок Віцебска. Неба там было чыстае, асляпляючае, і толькі ля самага гарызонта збіліся кучавыя воблакі.

— Што ж мы стаім? Давайце на востраў! — усклікнуў Гуськоў.

— Не, — засупярэчыў камандзір, — туды мы не пойдзем.

— Чаму?

— Таму што яго-та яны і будуць бамбіць.

Ён павёў людзей далей на балота, дзе густа цямнелі шышкі чароту. І ледзь партызаны паспелі схавацца ў траве, як у небе паказалася эскадрылля бамбардзіроўшчыкаў.

Самалёты ішлі звеннямі. Спачатку яны абстралялі з кулямётаў востраў, потым прашлі над алешнікам і ізноў павярнулі да вострава, на гэты раз выстраіўшыся ланцужком.

28

— Дваццаць чатыры штукі! — падлічыў іх Кравец. — Значыць добра разлаваліся на нас, калі прыслалі гэтакую сілу!

— Зараз будуць бамбіць! — дзелавым тонам папярэдзіў Пічагураў.

І сапраўды: пярэдні самалёт узвіўся ў неба, апракінуўся дагары коламі, і ад яго аддзяліліся, панесліся да зямлі чатыры чорныя пункты. Працяглы енк пранёсся над балотам, а следам цяжкім абвалам грукнулі злітныя ўзрывы бомб. Грунт загойдаўся пад партызанамі.

На востраве ўзарвалася яшчэ адна серыя бомб, за ёй яшчэ і яшчэ. Але ў чароце, дзе ляжалі байцы, не ўпала ніводнай.

...Толькі пад вечар выбраліся партызаны з балота. Людзі ледзь вылезлі на бераг і тут жа пападалі ад стомы. Крыху адпачыўшы, пачалі разувацца, выліваць з ботаў ваду. Тут і знайшлі іх Шкрэда і Абраменка, якія вышлі з лагера насустрач.

29

Адпачыўшы, партызаны накіраваліся ў лагер. Мінай асцярожна ступаў босымі нагамі па калючай траве. Ведаючы гарачую натуру Абраменкі, ён быў упэўнены, што цяпер Яўгень абавязкова будзе прасіцца на баявую аперацыю. Так і вышла.

— Бацька, — Абраменка спыніўся, — адпусці мяне на тракт, га? Хачу, як вы... Не магу больш чакаць!

— Што ж, схадзі хоць заўтра, — згадзіўся Мінай. — Сядзеш між Цімохамі і Пудаццю. Толькі глядзі, не захапляйся. Біць трэба напэўна, а сваю галаву не падстаўляць, зразумеў?

*

На наступны дзень узвод Абраменкі рушыў па трапінцы між даспелым жытам.

Неўзабаве паказалася Пудаць. Абраменка разгледзеў знаёмыя высокія вербы і пад імі іржавы, даўно не маляваны дах роднай хаты. Там засталіся жонка і сын. Як яны

30

З выпадку юбілею

По поваду юбілею 17 гадавіны ўтварэння Народнай Польшчы прыходзяць рэфлексіі, якія датычаць тзв. вялікай палітыкі.

Недапушчальным з'яўляецца тое, каб 16 год пасля заканчэння II сусветнай вайны народы не маглі дачакацца падпісання мірнага дагавору з дзяржаваю, якая распаліла гэтую вайну.

Недапушчальным з'яўляецца і тое, што сёння наступнікі віноўнікаў II сусветнай вайны — урад ГФР — усё больш адназначна дыктуюць народам умовы мірнага дагавору.

Канцлер Адэнауэр, які з'яўляецца прадстаўніком найбольш рэакцыйных і агрэсіўных сіл Заходняй Германіі, падпіша мірны дагавор толькі тады, калі Заходні Берлін і Германская Дэмакратычная Рэспубліка будуць далучаны да ГФР. Патрабуе ён змены граніц (пакуль што толькі на Усходзе).

Ужо сёння колькасць Бундэсверы налічвае каля 300 тысяч салдат. Да канца года 12 дывізій Бундэсверы, узброеных таксама ў атамнае аружжа, увойдзе ў склад НАТО, будзе састаўляць больш як палову сілы гэтага агрэсіўнага пакту.

У выкананні планаў бонскіх палітыкаў дапамагаюць таксама многія фашысцкія і перасяленцкія арганізацыі, якія атрымалі заданне пастаянна праводзіць правакацыю і шантаж. Сёння, больш чым калі - небудзь, Паўночнаатлантычны блок з'яўляецца выключнай зброяй палітыкі Заходняй Германскай дзяржавы, а не самастойнай сілай, у якой ГФР мела мець толькі кантроль. У такіх умовах вялікае сусветнае значэнне маюць прапановы дзяржаў сацыялістычнага лагера, а ў тым ліку і Польшчы, якія датычаць Германіі. У іх гаворыцца аб падпісанні мірнага дагавору з дзвюма германскімі дзяржавамі, аб тым, каб Заходні Берлін пераўтварыць у свабодны горад, аб тым, каб перашкодзіць Заходняй Германіі ва ўзбраенні. Думкі многіх палітыкаў вяртаюцца да польскага плана пераўтварэння Сярэдняй Еўропы ў раён свабодны ад нуклеарнай зброі. Аб безатамным раёне гаворыцца таксама ў дэкларацыі польска-мангольскай. Палітыка Заходняй Германіі з'яўляецца ўсё больш небяспечным пунктам для ўсяго свету. Для нас гэта зразумела. Карысным было б, каб упэўніліся ў гэтым прадстаўнікі тых дзяржаў, якія прымалі ўдзел у II сусветнай вайне, а зараз супрацоўнічаюць з Заходняй Германіяй. Народы Еўропы і ўсяго свету сёння знаходзяцца перад альтэрнатывай: або дальнейшае ўзбраенне, або мірнае развіццё міжнародных адносін. Дзяржавы сацыялістычнага ладу даюць народам другую развязку.

Па поваду Польскага Юбілею трэба падкрэсліць агрмаднае значэнне, якое мае савецкі план усеагульнага раззбраення. Уявіце сабе вялікія мільярды долараў, рублёй, марак, фунтаў, франкаў, залатовак, якія зараз аддаюцца на самалёты, танкі, маглі б быць прызначаны на пабудову дамоў, школ, бальніц, заводаў.

Сёння прырост прамысловай вытворчасці Польшчы з'яўляецца ў 3 разы большы за сярэдні гадавы прырост вытворчасці краін капіталістычнага ладу. Перспектывы Польшчы вельмі карысныя. Наганяем адсталасць, пераганяем многа роўных эканамічна дзяржаў, даганяем дзяржавы высакаразвітыя. Гэты эканамічны ўзрост — залог гварацыі бяспечнасці Польшчы, цэласнасць яе граніц і міру ў Еўропе.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Ён нас найбольш і цікавіў.

У гродзенцаў зусім адваротны цыкл прадукцыі. Камплеты машын тут знаходзяцца на паверсе. Прыгатаваную ўнізе мяшанку давозяць на паверх, дзе змяшчаюцца камплеты, пнеўматычныя транспарцёры. У нас гэтую мяшанку завозіцца

Дэлегацыя тэкстыльшчыкаў прадпрыемства імя Сяржана ў мясцовасці Падрось — месцы адпачынку гродзенскіх тэкстыльшчыкаў.

на камплеты ўручную, затрачваючы пры гэтым шмат цэннага часу. Пры мяшалках яны заінсталявалі аўтаматычныя апараты т. зв. «натрысківачэ». У нас гэта выконваецца старым спосабам. Проста рабочы палівае мяшанку з конаўкі. Або, напрыклад, кліматызацыя. Як вядома ў пра-

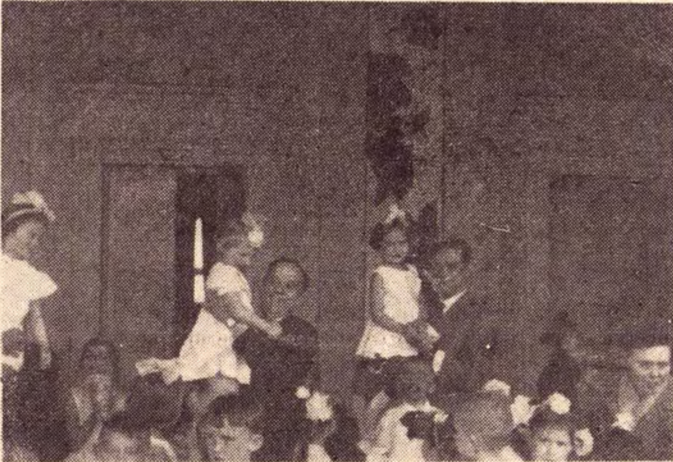

Вельмі горача сустрэлі беластоцкіх тэкстыльшчыкаў выхаванцы дзіцячага дома тэкстыльшчыкаў у Гродна.

дзільным цэху паветра павінна быць даволі вільготнае, каб менш рваліся ніткі. Гродзенскія тэкстыльшчыкі вельмі спрытна развязалі гэтую праблему. Яны проста замацавалі ўгары рухавік з дыскам. На дыск пырскае вада і паветра робіцца вільготным.

Таксама вельмі добра яны вырашылі справу транспарту. Возікі для развожвання нітак выкананы з дуралюмінюм. Яны вельмі лёгкія і практычня. А ў нас ніткі развозіцца ў цяжкіх драўляных скрынках. Як вядома, дрэва ў нас — матэрыял вельмі каштоўны. А цягаць жанчыне такія скрынкі справа таксама не лёгкая. У гродзенскіх сяброў усе машыны навейшыя. А ў нас большасць састарэлых. Напрыклад, такія сэльвактары (прадзільныя машыны). Каля іх на працягу 8 гадзін працы рабочы выконвае каля 18 кіламетраў дарогі. Зразумела, што і мы па меры магчымасці будзем іх замяняць навейшымі. Але ў Гродзенскім тонкасуконным камбінаце мы пабачылі шмат тэхнічных уляпшэнняў, якія можам прымяніць у сябе вельмі танным коштам. Частку гэтага ўжо мы пачалі прымяняць. Іншыя — пазней.

Апрача гэтага, варта нам таксама ўзяць прыклад з утрымання парадку і чысціні, якая існуе ў Гродзенскім камбінаце.

— Парадак і чысціня — гэта асноўны залог нашых поспехаў, — гавораць рабочыя Гродзенскага камбіната.

Вядома, што тэхнічны прагрэс быў бы зусім не магчымым пры адсутнасці прафесіянальных ведаў рабочага калектыву. Мабыць таму 75% рабочых Гродзенскага тонкасуконнага камбіната вучыцца ў вячаровым тэкстыльным тэхнікуме, а шмат асоб у вышэйшых навучальных установах. Справа павышэння прафесіянальных ведаў рабочага калектыву стаіць тут на першым плане. Нам, нажаль, далёка яшчэ да гэтага. Толькі 7 рабочых нашага прадпрыемства павышае свае веды ў тэкстыльным тэхнікуме.

І культурнае жыццё пастаўлена ў Гродзенскіх тэкстыльшчыкаў на высокім узроўні. Яны маюць у цэнтры Гродна свой палац культуры, маюць уласны дом адпачынку, дом рыбака, летні лагер для дзяцей над Нёманам. Пры камбінаце існуе захапляючы калектыў мастацкай самадзейнасці, якога, дарэчы кажучы, не пасаромеўся б наш Беласток.

Шмат карыснага вывезлі мы з Гродна. Шмат карыснага далі гродзенскім сябрам. І што найважнейшае, на маю думку, нашае канкрэтнае супрацоўніцтва замацоўвае польска - савецкую дружбу. А яна ж — залог далейшага ўсебаковага развіцця нашай краіны.

РЫШАРД КАСЮК

Сакратар Фабрычнага камітэта ПАРП тэкстыльнага прадпрыемства імя Сяржана.

УСПОМНІМ МІНУЛЫЯ ДНІ

Усё навокал у святочным убранні. На плакатах і сцягах напісаны светлыя ідэалы свабоды, сацыяльнай справядлівасці і мірнага будаўніцтва. Усюды песні і вясёласць. І вось у такія дні незвычайна радасна на душы супругам Марыі і Івану Зелянкевічам. Настаў час, аб якім яны марылі, аб якім гаварылі на сваіх тайных сходах у час санацыйнага рэжыму.

І мімавольна ўспамінаюцца ім мінулыя жорсткія дні барацьбы пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі.

А як гэта было? Крыху фактаў.

Цёплая прыгожая летняя ноч 1935 года. У хмызняк Пабоева сцежкамі і дарожкамі, паразажна ў адзіночку, ідуць людзі. Іх сабралася многа, вельмі многа. На мітынг прышлі не толькі члены КПЗБ і члены Саюза Камуністычнай моладзі, але таксама шмат сімпатыкаў. Яны былі з Малых і Вялікіх Азяран, з Коматаўцаў і Рудакоў, з Ёдзіч і Кулёў, з Непарожняўцаў і Паплаўцаў. Ва ўсіх бадзёры настрой, усе перапоўненыя нянавісцю да эксплуататараў, да паліцэйскага санацыйнага ўрада.

Загаманіў хмызняк. Пачаўся мітынг. Выступаюць незнаёмыя людзі з заклікам да барацьбы, гавораць аб сацыяльнай і нацыянальнай несправядлівасці.

У Галынцы быў вельмі дрэнны войт гміны і камендант паліцыі, які не толькі біў арыштаваных камуністаў, але і вырываў з галавы валасы. На мітынгу калектыўна была прынята пастанова пайсці ўсім у Галынку і там у цэнтры спяваць рэвалюцыйныя песні, і гэтым са-

(Працяг на стар. 5)

ЭТНАГРАФІЧНЫ КУТОК

Дом з ганкам гр. Ю. Аленскага ў вёсцы Сток, Сакольскага павета. Звярніце ўвагу на багатыя аздобы гэтага ганка, зробленыя вясковым мастаком.

Фота: **Г. Рагазінскі**

цяпер? Ці не рушаюць іх немцы? Успомніліся цяжкія хвіліны развітання з сям'ёй, перад вачыма як жывы ўстаў зменены пасля хваробы твар хлопчыка. Сын абяцаў прыйсці ў лес, як толькі будзе адчуваць сябе лепш.

«Хутчэй бы выздараўліваў. А што, калі планавік?.. — падумаў Яўгень. — Не, не асмеліцца! Ён жа такі трус...»

Адганяючы прэч змрочныя думкі, Абраменка прыспешыў крок.

Вось і дарога. Так, месца не вельмі добрае для засады. Толькі высокае жыта па баках тракта — адзінае прыкрыцце.

Сабраўшы ў цесны гурток байцоў, Яўгень сказаў:

— Задача, таварышы, такая: замаскіравацца вось там, ў лагчынцы, дамо ім уцягнуцца ў мяшок, і — біць усіх да адзінага, да смерці. Каб ніхто не ўцёк!

Пацягнулася нясцерпнае чаканне. Лежачы ў жыце, Абраменка ўслухваўся ў гарачую цішыню, але на дарозе не было нават прыкметы жыцця. Жыццё ішло вось тут, каля самага твару: хутка прабегла му-

31

рашка, божая кароўка, бліскаючы чырвоным панцырам узабралася на жытняе сцябло, над самай галавой прагудзеў чмель. Ціха як, спакойна і мірна... Быццэм і вайны ніякай няма...

Камандзір узвода зноў паглядзеў на дарогу і мімаволі ўздрыгнуў: што гэта, пыл? Так, воддалі віднеліся вузкія палоскі пылу.

— Едуць! — нягучна крыкнуў Яўгень. — Падрыхтавацца!

Палоскі пылу ўсё бліжэй і бліжэй. Вось ужо відна некалькі фурманак і побач іх узброеных немцаў. Але дзіўна, чаму ж і далей, ля Пудаці, пыл вісіць таксама густа? Бадай што, не некалькі фурманак, а цэлы абоз, вялікая вайсковая часць!

— Прапусціць без выстралаў! — перадаў Абраменка.

Ён не памыліўся: следам за фурманкамі пацягнуліся пехацінцы. З нянавісцю глядзеў Яўгень на іх маладыя і, як здавалася яму, нахабныя твары, на шчыльна прыгнаныя мундзіры фашыстаў з яркімі ордэнскімі стужкамі на грудзях. Палец мімаволі цягнуўся да спускаво-

32

га кручка вінтоўкі. Але — нельга: надта іх многа, надта многа...

А войска па дарозе ўсё ішло і ішло.

«На Смаленск, гады. Усе на Смаленск!» — скрыпнуўшы зубамі, дагадаўся Яўгень.

Толькі ля поўдня рух на тракце пачаў сціхаць. І праз гадзіну спыніўся ён зусім.

«Так, — працягнуўся Абраменка, — наступае, здаецца, наша чарга. Будзем біць адстаўшых».

Не памыліўся і гэтым разам.

Неўзабаве з правага фланга перадалі, што з боку Пудаці з'явілася некалькі грузавых машын.

— Колькі? — коратка спытаў Абраменка.

— Тры... Не, чатыры!

— Падрыхтавацца!

Не прашло і дзесяці мінут, як машыны зраўняліся з засадай. Гэта былі шкодаўскія, высокія і доўгія пяцітановыя грузавікі.

— Агонь, агонь!

Тупарылыя грузавікі спыніліся. У адным з іх ахнуў аглушальны ўзрыў, і тут жа полымя ахапіла яго, палілося на дарогу.

33

— Бензін гарыць, бензін! — закрычаў Яўгень, п'янеючы ад лютасці. — Наперад, хлопцы! Атака!

Побач чырканулі кулі. Абраменка прыгнуўся, скрозь жыта выглянуў на дарогу: у рове, зусім недалёка, сядзеў на кукішках гітлеравец. Разявіўшы рот і зацкавана азіраючыся, ён сціскаў у руках чорны аўтамат.

— Эй, сука! — Абраменка выстраліў, і фашыст, выпусціўшы аўтамат, тыцнуўся ў зямлю сваім конскім тварам.

— Наперад, арлы!

Партызаны з усіх бакоў рынулі да машын. Суха шчоўкнула некалькі выстралаў, і апошнія з уцалелых немцаў распрасцерліся ў дарожным пыле.

— Падпальвай, хлопцы! Зброю забірай з сабою!

Праз некалькі мінут усё было закончана. Захапіўшы аўтаматы і вінтоўкі, партызаны хутка ішлі па мяжы да лесу. Ззаду, на тракце, усё вышэй падымаўся чорны дым і з грукатам рваліся бочкі з бензінам...

(Працяг за тыдзень)

34

ПЕРАДАВЫЯ

Перадавое месца ў нашым ваяводстве зараз займаюць сельскагаспадарчыя гурткі Бельскага павета.

Члены сельскагаспадарчых гурткоў Бельшчыны, выкарыстоўваючы належную ім суму грошай з фонду развіцця сельскай гаспадаркі, набылі ўжо 35 трактараў з камплетамі дапаможных машын і прыладаў, неабходных пры апрацоўцы зямлі. Такім самым шляхам яны набылі 45 абмалотачных агрэгатаў. А гэта ж толькі стаўбы машыннай базы сельскагаспадарчых гурткоў. Маецца яшчэ шмат іншых гаспадарчых машын. Але і ў гэтым найлепшым павеце фонд развіцця сельскай гаспадаркі выкарыстоўваецца не зусім добра. На 72 мільёны зл. (толькі налічвае фонд павета ў бягучай пяцігодцы) выкарысталі толькі пяць мільёнаў зл.

Сапраўднай і прыкладнай дзейнасцю не толькі ў Бельскім павеце, але і ва ўсім ваяводстве вылучаецца сельскагаспадарчы гурток у Бранску. Гурткоўцы маюць 8 трактараў разам з камплетамі неабходных машын, два абмалотачныя агрэгаты і іншыя гаспадарчыя машыны. Найважнейшым мерапрыемствам гуртка з'яўляецца план загаспадаравання і належнага выкарыстання 15-ці гектараў няўгоддзяў, якія належаць да дзяржаўнага фонду зямлі. Але каб загаспадараваць іх, патрэбны былі супольныя намаганні, супольная праца. На гэтае ж мала здабыцца толькі 67-асабовая сям'я гурткоўцаў (толькі членаў налічвае сельскагаспадарчы гурток у Бранску). Вясною бягучага года пачалі выкарчоўваць, раўняць і адвадняць гэтыя няўгоддзі. Свае трактары, свая раб чая сіла. На частцы пасеялі траву, ураджай якой сабяруцца яшчэ восенню. Дарэчы, усе 15 гектараў загаспадараваныя гурткоўцамі — гэта будуць добрыя сенажаці і паша. І таму ўжо цяпер члены гуртка ўзяліся за пашырэнне жывёлагадоўлі. Гурток мае свае гаражы і магазіны. Выкарыстана тут будынкі і па былым ГОМ-е. Арганізуюць таксама уласную кузню, што неабходнае пры большым машынным парку. Гурткоўцы маюць уласнага аграмома і рахункавода, а цэлым «штабам» гуртка ведае старшыня Раман Яворскі.

Ці гэта адзін толькі гурток на Бельшчыне? Не. Ёсць і іншыя даволі актыўныя гурткі, а ў іх працавітыя члены. Многа можна было б сказаць, напрыклад, пра сельскагаспадарчы гурток у вёсцы Кнарыды. У мінулым годзе яго члены загаспадаравалі 20 га зямлі з дзяржаўнага фонду. У гэтым — 5 га ворных угоддзяў, на якіх пасадзілі бульбу і пасеялі ячмень, а асноўны даход з гэтага прызначылі на пакупку 2 трактараў. У бягучым годзе гурткоўцы супольна пасеялі жыта на плошчы 3 га, ячменю — на 1 га, кукурузы — 0,5 га і кармавога лубіну — 0,5 га.

Добра працуюць сельскагаспадарчыя гурткі ў Орлі і ў Алексіне. Члены першага набылі ўжо 5 трактараў з цэлым

(Працяг на стар. 7)

працяг са стар. 1

юць з саней як непатрэбную ўжо рэч. А дзядзька ніколі ўжо не вярнуўся дамоў. Па нейкім часе другі здраднік выдаў гітлераўцам брата. Колі назаўсёды засталася ў памяці прастрэленая фашысцкай куляй братава галава.

Так, не лёгкія былі ўспаміны 10-гадовага хлапчука ў радасны дзень вызвалення. І жыццё было не лёгкае. У хаце засталіся толькі стары схвараваны бацька, без пары састарэўшаяся перажытым горам маці і сястра. Занялапая гаспадарка, старэнькая, прадзедаўская хатка, патрабавалі шмат працы.

Коля ведаў, што без навукі цяжка жыць. І таму закончыўшы пачатковую школу хацеў, так як сябры і сяброўкі, далей прадаўжаць адукацыю. Але хатнія ўмовы сталі на перашкодзе яго намераў. І тут маладому хлапцу прышлося не па гадам задумацца над далейшым жыццём.

— Вазьмуся за гаспадарку, — вырашыў Коля. — Далей жа так немагчыма. Усё разваліваецца. А зрэшты, — падмацоўваў ён сваё рашэнне, — не ўсім жа маладым ісці з вёскі. Тут таксама трэба будаваць новае жыццё.

І Коля, не шкадуючы сіл, узяўся за працу. Ён прыглядаўся да другіх, многа чытаў і стараўся ўвесці ў апрацоўку зямлі навейшыя, лепшыя метады. Незадоўга яго гаспадарка была прыкладнай у вёсцы. Коля таксама прымаў актыўны ўдзел у грамадскім жыцці. Ён быў старшынёй гуртка маладзёжнай арганізацыі. Заўсёды адкрыта крытыкаваў алмоўныя з'явы ў жыцці вёскі, стараўся дапамагаць людзям ліквідаваць іх. З мерапрыемствамі Колі пачалі лічыцца нават старэйшыя людзі. Яго прымаюць у рады ПАРП. А калі ён пасля вайсковай службы вярнуўся дамоў, яго выбіраюць сакратарам прэзідыума грамадскай рады. Коля стаў адказным не толькі за развіццё сваёй гаспадаркі, але за ўсебаковае развіццё усёй грамады.

Мікола Міруць апраўдаў давер насельніцтва. У адносінах з людзьмі ён вельмі ветлівы. Прыдзі да яго ў любую пару, дык ён не лічыцца з часам, заўсёды чалавеку параіць як паступіць з той ці іншай справай. А дадзенае слова заўсёды стрымае. За гэта яго і паважаюць людзі. Высока цэняць самаадданую працу Мікалая Міруця і нашыя ўлады. У 1959 г. быў узнагароджаны «Бранзовым Крыжам Заслугі». Зараз Мікалай Міруць ужо другую кадэнцыю з'яўляецца старшынёй прэзідыума ГРН у Юшкавым Грудзе, Беластоцкага павета.

ТАКІХ МНО-ГА

— Вёскі нашай грамады, — кажа Мікалай Міруць, — за апошнія гады карэнным чынам змяняюць сваё аблічча. Людзі будуюцца. Жывуць штораз культурней і багацей. Вось хаця б мая родная вёска — Бандары. Нехалі амаль ўсе хаткі былі тут старыя, прадзедаўскія, пакрытыя яшчэ моўцарскай саломай. Зараз толькі на трох дамах засталіся яшчэ саламяныя стрэхі, але і яны будуць хутка ліквідаваны. Усе дамы новыя, пакрытыя чарапіцай. Многія абзавяліся новай мэбляй, добрай адзежай, матацыклы нават пакупілі. Варта падкрэсліць, што жыхары Бандароў не маюць пабочных заробкаў. У асноўным яны ўтрымліваюцца са сваіх гаспадарак. Але эканоміку вядуць з галавой. Тут да мінімум ліквідавана колькасць коней за кошт павялічэння жывёлагадоўлі, якая сталася асноўным фактарам рэнтабельнасці іх гаспадарак. На палтара — двух гектарах зямельных угоддзяў у Бандарах трымаюць па 2—3 дойныя каровы. Таксама выглядае справа ў Багнюках, Юшкавым Грудзе, Круглым Ляску і другіх вёсках. Паглядзець толькі на збажыну ў вёсках грамады Юшкаў Груд! Жыта расце тут у рост чалавека, а то і руку ўзнімеш, каб дакрануцца да коласа. Зямлі, якая б ляжала аблогам — не пабачыш. І перад дзяржавай людзі тут як звычай у даўгу не застаюцца. Усе гэтыя дасягненні непасрэдна звязаны з добрай працай ГРН і старшыні яе прэзідыума.

— З нашымі людзьмі, — гаворыць Мікалай Міруць, — можна працаваць. Яны ахвотна падтрымліваюць любую прапанову, калі пераканаюцца, што яна на карысць грамады. Вось нядаўна рашылі мы грамадскім чынам перабудаваць дарогу з Міхалова ў Бандары. Да працы выйшлі жыхары ўсіх акалічных вёсак. Зараз з Бандары даязджае аўтобус ПКС. Такім чынам устаноўлена пастаянную сувязь з Беластокам.

— Але і зрабіць яшчэ нам засталося шмат, — дадае падумаўшы Міруць.

— Вось усё яшчэ нашыя новыя дамы асвятляем газавымі лямпамі. Навокал нас, аж па самую граніцу, усе вёскі ўжо электрыфікаваныя. Толькі адны нашыя засталіся. Аднак і ў нашым закутку незадоўга заззяюць лямпачкі Ільіча. Прымяненне электрычнасці ў сельскай гаспадарцы адкрые перад нашымі земляробамі яшчэ большыя перспектывы. Людзі будуць жыць яшчэ больш заможна. Калі падумаеш аб усім гэтым, дык ясна становіцца, што нязларма адрдалі нашыя браты ў цяжкія гады акупацыі найдаражэйшую ў свеце рэч — жыццё.

Мікалай Міруць з'яўляецца паслядоўным кантынуатарам свайго загінуўшага брата. І хаця дзейнасць яго адбываецца ў зусім іншых умовах і так сказаць, на іншым фронце, але ж гэта адно з другім цесна звязана.

В. БАРШЧЭЎСКІ

БЕЛА НАВУ

Маё знаёмства з Белавежай навуковай пачалося даволі дзіўна. На адным з будынкаў, дзе зрэшты змяшчаюцца іншыя навуковыя ўстановы, з працай якіх потым пазнаёмілася, я ўбачыла шыльду «Acta Theriologica» — Redakcja. Мяне заінтрыгавала. Што за рэдакцыя ў Белавежы? І што гэта за газета, аб якой ніколі не чула. Уваходжу. У першага, каго спаткала, сімпатычнага з выгляду чалавека, пытаю, дзе знайду рэдакцыю. Не лічу патрэбным дакладней выясняць мэты свайго візіта. Чалавек вядзе мяне ў рэдакцыйны пакой. Людзі тут працуюць у белых халатах, як лекары. Пачынаюцца пытанні, размова. І можаце сабе ўявіць маю нялоўкасць, калі даведалася, што сімпатычны чалавек з'яўляецца самым галоўным рэдактарам «Acta Theriologica», і далей — кіраўніком Інстытута даследвання млекакормячых Польскай Акадэміі Навук у Белавежы, кіраўніком універсітэцкай кафедры ў Любліне, аўтарам многіх навуковых прац, лаўрэатам дзяржаўнай узнагароды за працу Бадання над гатункам Sorex — прафесарам **Аўгустам Дэнэлям.** Так вось я пазнаёмілася з гэтым рухлівым, простым і надзвычай працавітым чалавекам. Дзякуючы яму мне адхілілася заслона навуковых даследаў Інстытута даследвання млекакормячых у Белавежы, але аб гэтым пазней.

Я не расказала вам пра Белавежскую рэдакцыю. Гэта навуковае выдавецтва (Acta Theriologica — лацінская назва, па-нашаму — Выдавецтва аб звярах), у якім друкуюцца працы польскіх і замежных вучоных аб звярах. Свае, несумненна, цікавыя працы з даследаў над млекакормячымі друкуюць і працаўнікі Белавежскага Інстытута: **праф. Аўгуст Дэнэль, др Здзіслаў Пуцэк, мгр Міхаліна Пуцэк, мгр Крыстына Саконь, мгр Ян Рачынскі, мгр мгр Анна і Тадэуш Бухальчыкі.** Белавежскі Інстытут выдавецтва «Acta Theriologica» пераняў ад Заалагічнага Інстытута ПАН у 1958 г. і навязаў шырокія міжнародныя кантакты. «Acta Theriologica» высылаецца ў розныя ўстановы, зближаныя па характару да Белавежскага Інстытута ў 40 краін свету. У абмен атрымлівае выдавецтвы гэтых навуковых установаў, а ёсць такіх аж 300.

МЫШЫ ВУЧАЦЬ.

Доследы Белавежскага Інстытута вядуцца ў большасці над мышамі. Інстытут мае спецыяльную гадоўлю мышэй. І бачыла я тут не толькі мышы рознай велічыні, але і рознага колеру: чорныя, белыя, сівыя, шэрыя, ружовыя. Чаму ў сваёй працы Белавежскі Інстытут базуе на мышах? Гадоўля іх менш каштуе (менш ядзяць), размнажаюцца лёгка і хутка, а поўнасцю замяняюць большыя зверкі, напрыклад, трусоў, ці марскіх свінак.

Некалькі цікаўнасцей аб белавежскіх звярках і доследах над імі.

Ёсць такі звярок — **рыюўка.** Доследы паказалі, што ў працэсе жыцця звярка велічыня і вышыня яго чэрапа то змяншаецца, то ўзрастае. І так, у чэрвені рыюўка мае найбольшы чэрап і найбольш мозгу, потым паступова колькасць яго змяншаецца (бо чэрап змяншаецца) і ў лютым мозгу застаецца толькі 2/3 пачатковай колькасці. Але пасля лютага і чэрап, і колькасць мозгу зноў узрастаюць.

— Якое практычнае значэнне могуць мець такія доследы? — пытаю ў мгр Анны Бухальчык.

Вынікі доследаў могуць прынесці карысць у медыцыне, бо калі ў дробных млекакормячых некаторыя часткі цела маюць здольнасць «адрастаць», то можа ўдасца зрабіць так, каб і ў чалавека (таксама млекакормячы) гэтую здольнасць выклікаць. А тады? Тады не страшнымі нам былі б зламанні нагі ці рукі, бо чалавек умеў бы заставіць іх адрасці. Ці ж не цікавая перспектыва?

Але пакуль да гэтага вучоныя дойдуць, працаўнікі Белавежскага Інстытута млекакормячых цэлымі днямі назіраюць за мышамі, асцярожна і дакладна, цярпліва і ўважліва. Белавежа рыхтуе грунт для вялікага, сусветнага вынаходства.

І яшчэ адзін прыклад: у Белавежы бадаецца, які ўплыў мае святло на вагу звяркоў (чытай мышэй). Вядома ўжо, што ў

ВЕЖА КОВАЯ

доўгім дню (дзень гэты ствараецца пры дапамозе электрычнага святла) звяркі бываюць цяжэйшыя, у кароткім — лягчэйшыя. Прасцей кажу-

Дарослы мяшанец з дзіка і свінні. Крыху падобны да аднаго і другога. Пазваляе чалавеку чапаць сябе, нават перваарочваць.

чы — у залежнасці ад даўжыні дня яны тлусцеюць, або худзеюць. Мне падумалася (гэта толькі мая гіпотэза), што мо' б худых людзей можна папраўляць доўгім днём.

ЖАНІЦЬБА ЗУБРА З КАРОВАЮ.

У адзін сонечны дзень прафесар Дэнэль забраў

Цялушка Фама — дачка каровы і зубра. Рысы таксама па крысе прыняла ад абодвух бацькоў

мяне ў звярынец, дзе праводзяцца крыжаванні зуброў з каровамі і наадварот. З такіх крыжовак ужо ёсць тры мяшанцы: Філіп і Філён нарадзіліся з маці зубрыцы і бацькі — быка, цялушка Фама — з бацькі зубра і маці каровы.

Навошта робяцца такія крыжаванні?

Праф. Дэнэль выясняе так: зубрыца дае мала малака, але малако гэтае вельмі тлустае, карова дае значна больш малака, але з малой часткай тлушчу. Пры дапамозе крыжовак Белавежскі Інстытут хоча атрымаць такі гатунак быдла, каб спалучыць малочнасць каровы і высокую тлушчовасць зуброў.

Бачыла я таксама крыжоўкі дзіка са свінnёй. Рохля вадзіла паласатае стада парасят. Некаторыя з іх былі больш падобныя да дзікаў, іншыя да свіней.

І тут зноў цікавасць, якую сказаў мне працаўнік Інстытута мгр Тадэуш Бухальчык. Уплыў свіных і дзікавых рыс у мяшанцаў прадстаўляецца так: на 4 парасят — 1 схіляецца ў бок свінні, 2 якраз пасярэдзіне — у іх палавіну з дзіка, палавіну са свінні і 1 — у большасці дзік.

ГРЫБЫ РАСТУЦЬ У КАБІНЕЦЕ ПРАФ. ПАХЛЕЎСКАГА

Прыемную гадзіну я правяла ў размове з дырэктарам Даследчага Інстытута лясніцтва ў Белавежы (другая значная навуковая пляцоўка) — праф. Раманам Пахлеўскім, які, пакінуўшы вялікія універсітэцкія гарады, распачаў 5 год таму сваю працу ў невялікай Белавежы. Але тут у Белавежы ў першабытных лясах ён знайшоў невычэрпную крыніцу для сваёй навуковай працы. І не толькі сваёй. **Імкненнем праф. Пахлеўскага — значна пашырыць навуковыя працы Інстытута лясніцтва ў Белавежы. Гэтую сваю ідэю ён выказаў у артыкуле, які быў выдадзены ў 1959 г. выдавецтвам «Сыльвана», спецыяльнай брашурай «Аб патрэбе пашырэння цэнтра Лясных Доследаў у Белавежы».**

Калі гаворым пра прафесара як пра аўтара, то неабходна сказаць, што яго пяру належаць выдатныя навуковыя працы аб сужыцці раслін і грыбоў у лесе, якія выклікалі жывое зацікаўленне на свеце. Адна з такіх прац друкуецца зараз у ГДР, а дзве — на запатрабаванне ЗША тлумачацца на англійскую мову.

У кабінеце прафесара сяджу акружана прыбіркамі (прычынай гэтаму песната). Слухаю. А ёсць што. Прафесар шырэй насвятляе мне тэму, над якой сам працуе. тзв. сімбіёз (сужыццё раслін і грыбоў).

Аказваецца, лесу патрэбны грыбы як сонца, як вада. Але не кожны грыб пасуе да кожнай лясной расліны. Сужыццё прыносіць карысць лесу, калі грыб і расліна «дабяруцца». І прафесар пры дапамозе сваіх шкляных рурак і слоікаў імкнецца дапамагчы разумна «параваццa» грыбу з раслінай. Ён, напрыклад, працуе над гадоўляй адпаведнай грыбніцы ў лабараторыі, каб потым перанесці яе на лясныя тэрыторыі, туды, дзе не хапае грыбоў для патрэбнага сужыцця.

Інстытут сочыць і за тым, каб гаспадарка чалавека на лясных тэрыторыях не прыносіла шкоды Пушчы. І так, напрыклад, справа меліярацыі. Інстытут не апраўргае яе, яна павінна аднак быць дастасавана да патрабаванняў Пушчы.

Я люблю нашу Белавежскую Пушчу, і шкада мне, што яе так многа сякуць. Усё больш лысых месц паяўляецца ў ёй. Але ад прафесара Пахлеўскага выйшла падбадзёраная. Проста здаецца, што людзі якія так любяць і так даражаць Пушчай, не дазволяць задаць ёй смяротнай раны.

*

Белавежа вырастае на вялікі навуковы цэнтр, і гэта кшталтуе яе папулярнасць не толькі ў нас, але і заграніцай. Таму я і больш пазволіла сабе распісацца аб навуковых працах незялікай асады.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

фота аўтара

УСПОМНІМ МІНУЛЫЯ ДНІ

(Працяг са стар. 3).

І так вырушыў у Галынку мнагасотны паход. Наперадзе чырвоны сцяг. Гучыць песня «Смела таварышы ў ногу, духам акрэпнем у баю...»

Песня падрывае людзей, дадае ім смеласці, баёвасці.

І вось Галынка. Непадалёк царквы (там радам быў пастарунак і жыў войт) затрымаўся паход. З новай сілай загрымела ўсім знаёмая песня

Марыя Зелянкевіч. Вольны час яна заўсёды выкарыстоўвае на чытанне мастацкай літаратуры.

— Інтэрнацыянал. Яна расплылася па ўсёй Галынцы, будзячы людзей. Яны павыходзілі на вуліцу. Паліцыя і войт перапалохаліся. Яны нервова паведамілі па тэлефону свае ўлады, што некалькі тысяч камуністаў маніфестуюць непадалёк іх дамоў, а што яны баяцца за сваё

Іван Зелянкевіч.

жыццё. І войт і паліцыя пахаваліся ў бульбу і некалькі гадзін там праляжалі. Баялася прыехаць паліцыя з іншых мястэчак. На світанні ўсе рэвалюцыянеры разышліся дамоў. Гэтая ноч надоўга засталася ў памяці жыхароў Галынкі.

Вельмі важнаю справаю было распаўсюджванне марксісцкай літаратуры, бо яна выхоўвала, вучыла, рэвалюцыянізавала. Марыя Буцько была дзяўчынай смелай і лоўкай. І магчыма таму даручылі ёй дастаўляць марксісцкую літаратуру, афішы, лістоўкі. Ездзіла яна за гэтым у Беласток і Гродна.

— Бывала, перад першым маем шмат лістовак раскідалі мы, — успамінае гэтая самая Марыя, але ўжо не Буцько, а Зелянкевіч. Пераносіла я іх у двухкілаграмных боханках хлеба.

Сколькі ўсяго перажытага ў час падпольнай работы, сколькі ж гора прышло пераносіць, калі арыштоўвалі камуністаў.

Падпольная дзейнасць прывяла Марыю Буцько да знаёмства з сучасным яе мужам Іванам Зелянкевічам.

Дзейнасць Івана Зелянкевіча перад усім канцэнтравалася ў сваёй роднай вёсцы Малыя Азяраны на Сакольшчыне. Сакратаром ячэйкі КПЗБ быў тады Іван Чарнецкі, а пасля Міхась Усціновіч. Перад першым маем і Кастрычніцкай рэвалюцыяй КПЗБ-оўцы у тым ліку і Іван Зелянкевіч заўсёды вывешвалі чырвоныя сцягі. Часта таксама збіралі грошы на МОПР (міжнародная арганізацыя дапамогі рэвалюцыянерам), дапамагалі сем'ям турэмным КПЗБ-оўцаў. На сходы, якія адбываліся ў гумне Віктара Канецкага, альбо ў хаце Кастуся Крэйзы, прыязджаў усім вядомы дзеяч КПЗБ з Гаркавіч, Сяргей Прытыцкі, а таксама Люба і іншыя.

Кожны такі сход выхаваўча дзейнічаў на прысутных, гартаваў іх, натхняў да падпольнай дзейнасці да барацьбы.

КПЗБ-оўцы Малых Азяран і суседніх вёсак мелі ўплыў на сялян. Сяляне адказваліся плаціць падаткі, не ішлі працаваць да маёнткаў, выступалі супраць санацыйных чыноўнікаў, высмейвалі іх.

Аднойчы ў Кастуся Крэйзы секвестратар хацеў забраць за падатак апошнюю карозу і пазбавіць малых дзяцей малака. Калі секвестратар паявіўся на панадворку, Кастусь схапіў за вілы і пагнаў яго. Мясцовая ячэйка КПЗБ на другі дзень развесіла плакаты аб тым, як з віламі сяляне выганяюць са сваіх панадворкаў секвестратараў.

Вялікую работу КПЗБ-оўцы правадзілі сярод моладзі. У той час лічылася вялікаю ганьбай піць гарэлку. Хто жадаў быць членам падпольнай арганізацыі, павінен быў зусім адказацца ад піцця гарэлкі.

Калі слухаем расказ Зелянкевічаў аб мінулых змаганнях, усё гэта падобна на казку. Крутыя жыццёвыя перавалы нялёгка было штурмаваць.

Іван Зелянкевіч і зараз з'яўляецца дзеячом Польскай Аб'яднанай Рабочай Партыі. Працуе ён ужо 10 год інструктарам павятовага камітэта ПАРП у Саколцы. У час усенароднага свята «Адраджэння» са сваёй жонкай Марыяй глядзяць на сваіх сыноў і кажуць: — Не прайшлі дарма нашыя змаганні за лепшую долю.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

МОЙІ — НАРОД, ЯКОМУ САБАКІ З'ЕЛІ АЛФАВІТ

У палове XIX ст. французскія і іспанскія місіянеры, якія першымі даведаліся аб існаванні Мойяў*, разнеслі па ўсёй Еўропе пагалоску аб людзях, якія нібыта маюць... хвасты.

Некалькі дзесяткаў год важнейшыя заалагічныя паркі Заходняй Еўропы стараліся дастаць сабе... пару Мойяў. Уяўлялі іх сабе як звяроў чалавекападобных, якія маюць таксама мову, падобную да людской. І толькі французскі вучоны Муэт аправергнуў такі падыход і сказаў, што Мойі — звычайныя людзі.

Што гэта за людзі — Мойі? Гэта першыя жыхары В'етнама. Паходжання малайска - інданезійскага. Жывуць у пушчах і гарах В'етнама. Да XX ст. жылі спакойна ў сваіх недаступных сховішчах. Рэдка спатыкалі кітайскіх купцоў, з якімі аднак не ўтрымоўвалі ніякіх адносін. Мойі, у супрацьпастаўленні да В'етнамцаў, сільныя і прыгожа збудаваныя.

Хоць Мойі маюць уласную мову, аднак не ведаюць пісьма і не маюць алфавіта.

Адна мойская легенда гаворыць, што ў час тварэння свету Мойі апошнімі вышлі з зямлі, і Бог, раздзяляючы дары, даў ім алфавіт спісаны на аленяй шкуры. Паколькі Мойі яго не сцераглі, падкраліся сабакі і з'елі іх алфавіт. І таму да сённяшняга дня Мойі не маюць свайго алфавіта. У наш час, калі вялікую ролю адыгрываюць атам і касмічныя палёты, Мойі аднак у далейшым карыстаюцца лукамі. Стрэлы для палявання, між іншым на тыгра, затруваюць. Труцізну рыхтуюць з вывару дрэва іпок, да якога дадаецца стрыхніна, яд вужоў і скарпіёнаў. Нават дробнае акалечанне такой стралой вядзе да хуткай смерці.

Наёмную працу Мойі лічаць ганьбай. Калі французы прымушалі іх працаваць на плантацыях, Мойі лепш з голаду ўміралі, але не працавалі на чужым.

Не змяніўся на лепшае лёс гэтага народа і тады, калі Паўднёвы В'етнам стаў незалежным. Урад Д'ема выціскае Мойяў з іх земляў і асяляе там В'етнамцаў.

Гэтая акцыя, якой кіруе служка Д'ема — па паходжанню рускі, па пашпарце — амерыканец, па прафесіі — авантурыст Вольф Ладзінскі напатыкае на супраціўленне і В'етнамцаў, неахвотных на жыхарства ў гарах, і Мойяў.

Таму войска вымушана пільнаваць В'етнамцаў перад нападамі Мойяў і прымушаць іх жыць на новых месцах.

Багацце Мойі мераць колькасцю гарэлкі, якую вырабляюць з рысу. Госць, які трапіць да Мойя, павінен выпіць тры рогі (баваліныя або кароўі) гарэлкі. Калі госць не ўп'ецца да непрытомнасці, гаспадар чуецца абражаным (зусім як у нас)...

Пахавальная гасціна Мойяў прадаўжаецца часамі да паўгода. Увесь гэты час п'ецца і п'ецца гарэлка.

Апрача гарэлкі багацце Мойяў — гэта старыя бубны, гонгі і пасуда. Бубнамі і гонгамі Мойі гандлююць.

Мойі — гэта рэзерват людзей з каменнай эпохі ў час касмічных палётаў. Пазаўчора для іх з'яўляецца днём сённяшнім.

эСКа

* Мойі — не мяшаць з Маямі — індзейскім племем Амерыкі.

НАВІНЫ ТЭХНІКІ

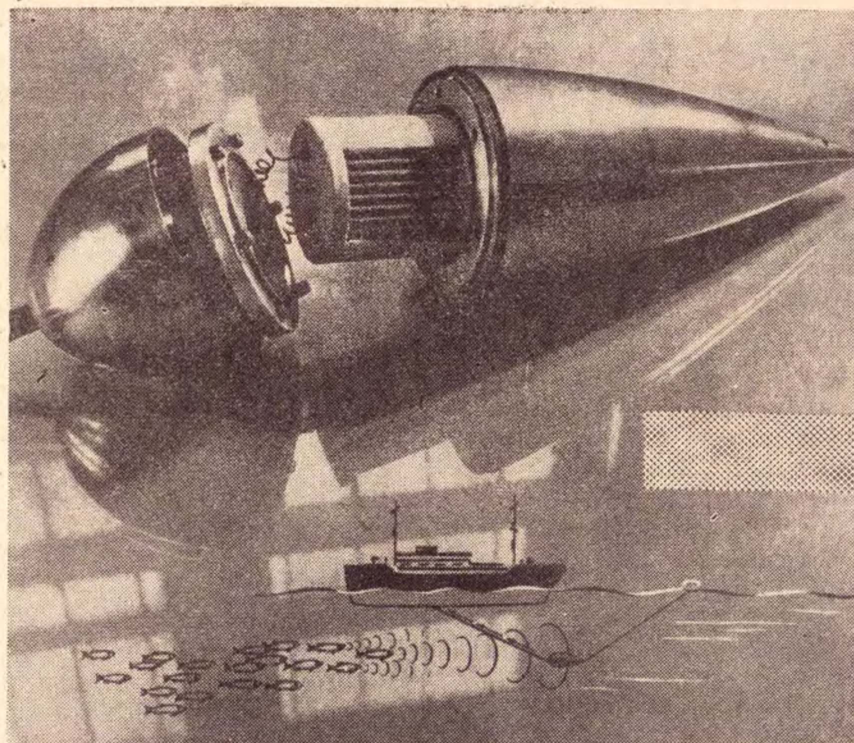

СССР. П'езаэлектрычны гідрафон ловіць «галасы». Прыстасаванне ўльтрагукавых апаратаў, мабыць, дазволіць акрэсліваць не толькі месцазнаходжанне, але і пародны састаў рыбных касякоў.

УСЯКАЯ ЎСЯЧЫНА

■ У гэтым годзе паляўнічаму з Уст-Майскага раёна ў Якуціі Пятру Сафронавічу Захараву будзе 105 год. Зімою і летам жыве ён у кібітцы і адчувае сябе добра. Суровая паўночная прырода і самаадданая праца, да якой ён прывык змалку, дапамагае гэтаму чалавеку, пераступіўшаму за 100 год, захаваць здароўе і душэўную маладосць.

■ 37-гадовая англічанка Тэадора Эанлендэн рашыла выйсці замуж за свайго начальніка. Паколькі ён не рэагаваў на яе ўздохі, яна пры дапамозе сваёй сяброўкі закрылася ў вялікі плецены кош, і гэты кош быў высланы па пошце дамоў да любімага.

— Зноў пані тут, — закрычаў адрасат, адкрыўшы кош.

Чалавек гэты не быў рамантыкам. Ён злажыў пратэст на пошце за перасылку жывога тавару.

■ Найбольшым пралівам з'яўляецца Босфар, які разам з морам Мармара і пралівам Дарданельскім аддзяляе Еўропу ад Азіі. Даўжыня цясніны — 30 км, а шырыня ад 750 метраў да 3,7 кіламетра.

■ 100 светлячкоў (свентаянскіх рабачкоў) мае сілу святла такую, якую дае адна свечк.

■ Какосавыя пальмы даюць першыя пллады толькі пасля 10 год «жыцця».

■ У ЗША робяць патронныя гільзы з пластмасы. Яны згараюць разам з порахам у час выстрэлу.

■ У 1929 годзе на рынгу ў Брукліне спаткаліся два баксёры. Адзін з іх Дэнлі Лондан быў глуханямым ад нараджэння. У час бою Дэнлі атрымаў сільны ўдар у галаву. Пасля гэтага Дэнлі раптам адчуў, што ён чуе і можа гаварыць.

Разыходзіцца трэба культурна

Маладосць! Каханне! Яно прыходзіць пераважна само, нечакана. Як дзяўчына, так і кавалер вельмі ветлівыя тады, паважаюць і шануюць адзін аднаго, таму што супольна перажываюць эратычныя ўнясенні.

Але вось пазней, па нейкіх прычынах, разыходзяцца. І менавіта на гэта, як разыходзяцца, хочам звярнуць увагу. Каб абое маладыя людзі адначасна пачыналі адчуваць цягу адзін да аднаго і каб адначасна выгасла ў абоіх каханне, тады не было б трагедыі. На падаўляючую большасць разлук — гэта разлукі з ініцыятывы кавалераў. І так, ён адварочваецца, яна плача. Яна імкнецца затрымаць свайго любімага, затрымаць усё тое, што адыходзіць. Ён пераважна злосны, нахабны, адпіхае дзяўчыну. Дзяўчыну авалодвае пачуццё крыўды. Бо яе крыўдзіць любімы толькі за тое, што яна яго кахае. А чаму ж не растацца культурна, ветліва? Чаму ж не ўшанаваць чалавека, які кахае? Нажаль нахабная форма расставання спалучаецца пераважна з пагардаю да дзяўчыны, якая паверылася яму, якая абдарыла яго пяшчотлівасцю.

Крыніцаю такога абходжання з'яўляецца стары прадрассудак, а менавіта, што эратычныя перажыванні не ганьбяць мужчын, а толькі жанчын.

Пара ўжо расправіцца з гэтым перажыткам. Справа ў тым, што ўсе эратычныя перажыванні праведзены былі супольна, як дзяўчынаю, так і хлопцам. Вось чаму такою самаю меркаю трэба мерыць абоіх маладых людзей.

Калі ты не страціў паважання да сябе, не пазбаўляй гэтага паважання сваёй былой каханай. Калі ты ашукваў, лгаў, сам заслугоўваеш на г..джэнне, а калі абое былі шчырыя, значыць абое перажылі тое, што вас узбагаціла, або горка навучыліся. А калі пагарджаеш дзяўчынаю, якая цябе кахала, і табе спрыяла, пагарджаеш і сабою. Калі дрэнна гаворыш аб ёй, пакідаючы яе, значыць і дрэнна сведчыць аб табе, значыць ты дрэнны чалавек. Аб вартасці чалавека гаворыць усё тое добрае, калі ў час расставання, у цяжкія хвіліны для дзяўчыны, ты развітаешся культурна і ветліва.

СЭРЦАЙКА

НАРОДНАЯ МЕДЫЦЫНА

ЛЕКАВЫЯ РАСЛІНЫ

Трыпутнік вялікі і трыпутнік сярэдні. Руская назва: подорожник большой и подорожник средний.

Шырока вядомая расліна. Расце пры дарогах, на палях і лугах.

У народнай медыцыне прымяняецца лісце для прыкладвання да ран, парэзаў, язваў і скул. Прыкладваюць або пакамечаныя лісты або цэлыя і ахутваюць хворую мясціну цёплай хусткай ці суконкай. Спіртавой настойкай з гэтага лісця прамываюць раны; такую ж настойку пры зубным болю ўкладваюць на ватцы ў дупло зуба.

Парашок з зерняў гэтых трыпутнікаў прымяняюць пры хранічных паносах, катарах кішок і нават дызентэрыі. Доза: па аднаму граму парашку чатыры разы ў дзень.

Лісце захоўваецца ў скрынцы, абкладзенай паперай, а насенне, добра прасушанае, — у шчыльна закрытых бляшанках.

КЛЮКОВІЦКІ СКАРБ

У Клюковічах, каля Сямяціч, знойдзена скарб арабскіх манет. Захавана іх тут яшчэ да 950 года. Клюковіцкі скарб зараз знаходзіцца на археалагічнай выстаўцы пад назвай «Пачаткі польскай дзяржавы» ў Варшаве.

На здымку: арабскія манеты знойдзеныя ў Клюковічах.
Фота: АФ

АБ ЧЫМ ДОБРЫ ГАСПАДАР ВЕДАЦЬ ПАВІНЕН

Як пазбыцца пырніку

У нашых цяперашніх умовах апрацоўкі зямлі найлепшы час для барацьбы з пырнікам — ад жніва да восені. Пасля жніва тое поле, на якім знаходзіцца пырнік, трэба адразу заараць на глыбіню 10—12 см. Пасля 8 дзён заранаваць. Калі пырнік пачынае зелянець, пускаем культыватар і борану. Пасля некалькіх тыдняў зноў трэба заараць зямлю на глыбіню каля 15 см.

Заворваем часта таму, што пырнік надта не любіць гэтага. Перад зімой арэм яшчэ раз плугам з перадклужкам. Перадклужак устаўляем так, каб збіраў зямлю і адкідаў яе на дно баразны. Пасля ўсяго гэтага пырнік напэўна загіне.

Над ракой Арлянкай

9 чэрвеня ў маляўнічай мясцовасці над рэчкай Арлянкай непадалёк вёскі Галады на Бельшчыне адбыўся вялікі ўданы фестын. На гэтае свята маладосці сабралася больш дзвюх тысяч чалавек. Арганізатарамі былі Аддзел БГКТ і паляў. Вялікае зацікаўленне выклікалі конкурсы: дэкламацыі, песні і рысунку. Найлепшымі былі ў дэкламаванні Марыся Нікіцюк з Бельска, Рыгор Семянюк з Раек і Марыся Аляксюк з Парцава.

Найлепшай спявачкай

вятовы рэферат культуры ў Бельску. Урачыстасць адкрыў кіраўнік рэферата культуры Васіль Кардзюкевіч. З прамоваю да сабраных выступіў кіраўнік культурна - асветнага аддзела ГП БГКТ Уладзімір Паўлючук. Потым адбыўся агляд інструментальна - вакальных гурткоў. Першае месца атрымалі самадзейнікі з Пілік, якія ўзначальваюцца Пятром Нявінскім. Атрымалі яны камплет абсталявання да святліцы. Другое месца атрымаў мастацкі гурток са Шчытоў, якім кіруе Міраслаў Кадзевіч. Іх узнагародай быў акардэон. На трэцім месцы знайшліся самадзейнікі з Орлі, якія атрымалі фотаапарат. У перарывах паміж выступленнямі быў арганізаваны ПЗГС-ам паказ моды. Паказалі больш трыццаці мадэбыла Дарыя Асеннік з Парцава, а найлепшы рысунак быў Галіны Рэзнер з Бельска. На фестыне поспехам карысталася і кніжная латарэя беларускай і рускай літаратуры. Такім чынам урачыстасць пад знакам 5-годдзя БГКТ і пяцігоддзя «Нівы» прайшла вельмі весела і цікава. Закончылася яна гуляннем, якое працягнулася да позняй ночы.

На здымку: — паказ моды.

мх.

СПОРТ ЗДАБЫВАЕ ШКОЛЫ

Ужо закончыўся 1960/61 навучальны год. І ў сувязі з гэтым варта падвесці вынікі працы нашых школ у гэтым годзе. Хачу гаварыць аб фізкультурных занятках у школах Гайнаўшчыны. Мне здаецца, што адказ на гэта дало поўнасцю «Свята маладосці», якое нядаўна адбылося ў Гайнаўцы. Было яно праведзена таксама ў сувязі са святкаваннем Тысячагоддзя нашай краіны. І тут вось на стадыёне «Пушчы» жыхары Гайнаўкі і павета глядзелі цікавы гімнастычны паказ у выкананні 600 вучаніц і вучняў пачатковых школ. Пасля гэтага пачаліся спаборніцтвы па чатырохборствах у лёгкай атлетыцы пачатковых школ. Да барацьбы за першынство прыступілі 22 школы. Варта адразу адзначыць, што былі тут не толькі вялікія школы з Гайнаўкі ці Белавежы, але таксама і малыя, як Дашы. Курашава і другія. У выніку аказалася, што першае месца заняла пачатковая школа з Кленік, набіраючы 115,5 ачкоў. Другое месца заняла школа з Курашава — 97 ачкоў, а трэцяе Белавежа — 94 ачкі. Гледзячы на гэтыя вынікі можна смела сказаць, што спартыўная праца настаўнікаў на вёсцы добрая. Гэтыя першыя дзве школы перамаглі ўсе школы з Гайнаўкі, якія маюць многа лепшыя ўмовы для развіцця спорту. Бачым мы гэта таксама ў іншых індывідуальных выніках. На гэтай спартакіядзе было шмат лепшых вынікаў 13—14-гадовых дзяўчынак і хлопцаў. І важным з'яўляецца тое, што дзеці з вясковых школ вялі спартыўную барацьбу з гарадскімі, як роўны з роўным. І вось бег на 60 м. Першай была Ларыса Тарасевіч (Белавежа) — 9,0 сек. перад Харкевіч (Ляшукі) і Шэшка (Кленікі). Скачок у даўжыню выйграла Прус (Белавежа) — 4,21 м. перад Грыгарук (Кленікі) — 4,12 м. Першай у кіданні палянтавага мяча была Аня Купрыяновіч (Кленікі) — 47,53 м. Сярод хлопцаў у гэтай канкурэнцыі першым аказаўся Андросюк (Курашава) — 67 м.

Спартакіяда была адначасова закаччэннем конкурсу «Найлепшая школа Гайнаўшчыны па фізкультуры». Конкурс гэты браў па, увагу вынікі па лёгкай атлетыцы і шчыпёрняку. Бралася пад увагу колькасць сустрэч у школе і міжшкольных. І тут першае месца заняла школа з Кленік — 855,5 ачкоў перад Курашавам і Кляшчэлямі.

З гэтага можна зрабіць вывад, што настаўнікі Гайнаўшчыны многа папрацавалі ў гэтым кірунку. Дзякуючы іх сумленнай працы, фізкультура на вёсках падымаецца штодзень на вышэйшую ступень. Тут бачым многа працы, а і добрыя вынікі сябра Анатоля Шведа з Курашава, Балеслава Рыхтара з Белавежы, Аляксея Харкевіча з Ляшукоў, Харшляка з Кляшчэляў і многа другіх.

Важным з'яўляецца тое, што асабіста гэтым цікавіцца школьны інспектар Міхась Сабешук. Ён прыходзіць на розныя курсы настаўнікаў фізкультуры, а таксама многа дапамагае ім. Дзякуючы працы настаўнікаў і інспектарату асвёты фізкультура на Гайнаўшчыне будзе штодзённа развівацца.

Аляксандр Закройшчык

Кленікі

Нядаўна ў Саколцы быў адкрыты Сялянскі гандлёвы дом.

Будынак СТД з'яўляецца самым прыгожым у Саколцы. У ім можна знайсці ўсё, чаго патрабуюць сяляне ў штодзённым жыцці.

На здымку: прадаўшчыца Галіна Анджэеўская ў хімічным аддзеле СТД.

фота: Г. Рагазінскі

Новая ветэрынарная лячэбніца

Жыхары Дзятковіч і аколіцы мелі шмат клопатаў з лячэннем жывёлы. Нідзе тут не было ветэрынарнай лячэбніцы. Хіба што толькі ў Сямяцічах, але ж гэта вельмі далёка і цяжка дайсці з хворай жывёлінай. Таму за кошт дзяржавы пачалі будаваць ў Дзятковічах новую ветэрынарную лячэбніцу. Яна будзе абяспечана навейшым ветэрынарным абсталяваннем і памяшчэннямі для хворай жывёлы. Ветэрынарная дапамога дасць магчымасць насельніцтву павялічыць жывёлагадоўлю.

(вб)

На здымку: будынак новай ветэрынарнай лячэбніцы.

Фота: **Г. Рагазінскі**

ДОБРЫ ЎЧЫНАК

У гонар свята адраджэння працаўнікі аддзела сельскай гаспадаркі ППРН і павятовага саюза сельскагаспадарчых гурткоў у Гайнаўцы арганізавалі паездку ў прадукцыйную спулдзельню ў Ваські. Грамадскім чынам яны выкапалі кусок меліярацыйнага рова даўжынёй 130 метраў. Роў выкапалі на спулдзельчых угоддзях т. зв. «папоўшчыне», якія загаспадароўваюцца спулдзельцамі на сенажацці. Гэта добры ўчынак для сельскай гаспадаркі ад сельскагаспадарчай службы.

(мк)

Веcткі з Дуброўшчыны

ПАБУДОВА ШКОЛ

У Дуброўскім павеце, як і ў іншых паветах ваяводства, будуецца шмат новых школ. Вясковае насельніцтва не скупіць пры гэтым грамадскага чыну. Грамадскім чынам выконваюцца перш за ўсё нефаховыя працы, такія як: выкопы пад фундаменты, давоз каменя і жвіру, а таксама дапамога пры транспартыроўцы будаўляных матэрыялаў. Гэта намнога аблягчае працу будаўляным прадпрыемствам і прысцяшае пабудову школ.

На пахвалу ў гэтай справе заслугоўваюць, напрыклад, жыхары вёсак Новыя і Старыя Багатэры. Іх уклад грамадскага чыну ў пабудову школы ў вёсцы Багатэры складае суму каля 100 тыс. зл. Пабудову школы пачата тут вясною і, дзякуючы вялікай дапамозе мясцовага насельніцтва, яе пабудова будзе закончана восенню б. г.

Нядаўна жыхары вёскі Сухадаліна зрабілі выкапы пад фундамент для пабудовы 7-класнай школы. Яны забавязаліся таксама грамадскім чынам звезці камене і жвір, неабходныя пры пабудове будынку.

(мк)

ПЕРАДАВЫЯ

(Працяг са стар. 4)

камплетам сельскагаспадарчых машын і 2 абмалотачныя агрэгаты. Другога — 3 трактары з камплетам машын і 1 абмалотачны агрэгат. А гэта ўжо многа.

Іншая справа, што трактары не выкарыстоўваюцца тут яшчэ так, як трэба. Але з цягам часу, калі не толькі гуртkоўцы, але і ўсе іх аднавяскоўцы, пераканаюцца ў карысці, якую даюць машыны ў апрацоўцы зямлі — належнае выкарыстоўванне машынна - трактарнай базы кожнага гуртка не будзе праблемай.

Па нагодзе пабыўкі на Бельшчыне нас цікавіла справа выкарыстоўвання ў павеце часткі грошай з дзяржаўнага фонду зямлі, якая прыпадае на Павятовы саюз сельскагаспадарчых гурткоў. Аказваецца, што з гэтым таксама нядрэнна. Кіраўніцтва павятовага Саюза ў Бельску так рашае гэтую справу, каб магчыма ўвесь фонд ішоў у дапамогу гурткам. Напрыклад, вясною Павятовы саюз сельгасгурткоў за належны сабе фонд купіў 3 апрысківачы і перадаў іх гурткам у Орлі, Бранску і Боцьках. Пасля сплаты коштаў амартызацыі гэтымі трыма гурткамі апрысківачы будуць іх уласнасцю.

Самай важнай справай у гурткоўцаў Бельскага павета з'яўляецца зараз далейшае пашырэнне машынна - трактарнай базы, яе належнае выкарыстанне. А гэта галоўнае ў далейшым старце ўсіх існуючых і новаарганізаваных гурткоў. І адносна гэтага галоўнага Бельшчына займае першае месца, аб чым гавораць лікі на пачатку артыкула і прыведзеныя факты з некалькіх гурткоў у павеце.

М. Кураш

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie; 5 $ — w USA.

Nakł. 5000. Bltk. B-3

САМАДБСЛУГОЎВАННЕ

САД

— Пасля кожнай нашай сваркі муж садзіць яблыню ў гонар згоды.

— О, то хіба ўжо маеце вялізны сад?

Юрка Скепка
Альхоўка

ПАЧАКАЙ

Аднойчы да цырульніка прышоў малады хлапец. Занепакоены тым, што павінен доўга чакаць на сваю чаргу, ён кажа:

—Пане, як доўга я буду чакаць, каб пабрыцца?

Цырульнік, паглядзеўшы на хлопца, кажа:

— О, хлопча, яшчэ каля двух год...

Коля Стэпанюк
Палічна

БАЦЬКА І СЫН

— Татка, ці сапраўды за зло трэба адплачваць дабром?

— Зразумела, што так.

— Ну, дык дай мне на цукеркі, бо я папсаваў твой новы гадзіннік.

Юрка Скепка
Альхоўка

КАМУ БАЛІЦЬ

Забалела Лідзе ножка. Села Ліда і схапілася рукамі за ножку, але не плача. А брацік, Пеця, на ўвесь голас як заплача.

— Што з табою? — кінулася да яго маці.

— Баліць!

— Што?

— Ножка ў Ліды баліць.

Анна Варанчук
Войнаўка

ГУМАРЭСКА.

Прышоў кум куму наведаць. Кума наварыла рыбы ды фасолі і падала на стол. Уплятае кум рыбу на абедзве шчокі, а на фасолю і не глядзіць. Сорамна стала куме, што кум так наваліўся на рыбу, вось яна і кажа яму:

— Паспрабуй кум фасолі.

— Не хачу. З мяне і рыбы хопіць.

— Рыбка то даражэнькая.

— Затое на смак добрая, — адказвае кум і ў вус не дуе.

Янка Клімюк
Дубічы Царкоўныя

ПАМІЖ СУСЕДКАМІ

Жылі дзве суседкі. Адна была хітрая, другая — разумная. Хітрая суседка аднойчы прастудзілася. Хацела яна лячыцца, але так, каб нічога не трэба было плаціць. Яна пытаецца ў разумнай:

— Што ты робіш, калі прастудзішся?

— Кашляю, — адказала разумная.

Юрка Скепка
Альхоўка

— Я АФАРМЛЯЮ СПРАВЫ АД РУКІ

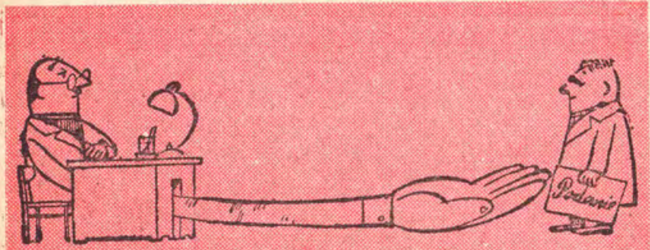

АДПАЧЫНАК

Лета ў разгары. Многія грамадзяне задумваюцца, куды лепш паехаць на адпачынак: над мора, у горы, ці, аддаўшы чортаві душу, махнуць да цёшчы.

— НАДЫДЗЕ ДЗЕНЬ... УЖО БЫЎ ТАКІ ДЗЕНЬ!

Адпачываць у горах людзям са слабым сардэчным клапанам не рэкамендуецца. Падумайце толькі, мілыя чытачы. Пазнаёміцца такі адпачываючы з сімпатычнай турысткай. Ну, вядома, па нейкім часе накіруюцца яны на шпацыр у горы, і тут пачынаецца трагедыя. На першым жа абрыве, калі спадарожніцу трэба ўзяць на рукі і перанесці, слабасардэчны грамадзянін сядае на пянёк і, раскрыўшы рот, як рыба выкінута на бераг, жадна хапае паветра. Ну што ж, наша старавінка Зямля так дурна ўстроена, што мала каму ўдаецца ўвесь час з гары ісці. А некаторыя жанчыны, як козы, лоўка скачуць па горах, і грамадзяне са слабым нутром пры такіх турыстках толькі сораму набяруцца.

Над морам адпачываць таксама не зусім выгадна. Ляжыць чалавек на пляжы і разглядае, які купальны касцюм найлепшы. Дзеля эканоміі матэрыялу некаторыя жанчыны «ўлазяць» у касцюм «бікіні», пашыты з 10 сантыметравага куска мануфактуры. Калі мужчына паглядзіць на такі касцюм, дык сэрца яго падскаквае на паўметра. Слова за словам і новыя знаёмыя лезуць у мора. Уласніца «бікіні» плыве як акула, а яе спадарожнік стаіць па калені ў вадзе і далей пайсці ніяк не адважыцца. Гэта зусім зразумела, бо калі пачне тапіцца, не схопіцца ж за такі касцюм. І хаця такі плывец гатовы на беразе абяцаць каханне да смерці, аднак стоячы ў моры — плача. Пасля гэтага не чакай, што спартсменка схілiць галоўку табе на плячо. Жанчыны любяць мужчын адважных, якія ні павука, ні таракана, ні вады не баяцца.

Паехаць зноў на адпачынак да цёшчы, роўназначна з самагубствам. Перад цёшчай абавязкова трэба адаграваць даўно астыўшае каханне да яе дачкі, падносіць пад воблакі жончыны неіснуючыя якасці, а ўласныя слабасці лепш захаваць у заднюю кішэню.

Як бачыце, людзі добрыя, выбар адпачынку справа не зусім лёгкая. Таму шматлікія грамадзяне адпачываюць у сваёй вёсцы.

Тут можна аб сваёй крыўдзе пажаліцца, напрыклад, перад каровай. Яна аб гэтым не распусціць язык па ўсёй вёсцы. Калі зноў нахлыне на чалавека пяшчотнасць, можа кабылу абняць за шыю і пацалаваць у вільготнае вока. А ў мінуты злосці, калі свінню саўганеш у рыла наском бота, гэта таксама застанецца між вамі. Свіння ж нікому не будзе жаліцца. А калі жонка дыбае па хаце ў касцюме «бікіні», вас гэта зусім не хвалюе. Хіба толькі шкадуеце 10 сантыметравага куска матэрыялу, расходаванага на гэты касцюм. Але і аб гэтым не скажаце жонцы.

Дзядзька Лявон

УЛАДЗІМІР КОРБАН

ШКЛЯНКА ЧАЮ

/ БАЙКА /

Наранку ў хату да Івана
З'явіўся госць неспадзявана.
Ці сват,
Ці брат,
Ці кіраўнік які вядомы —
А можа проста і зямляк, —
Бывае ўсяк.
Забегаў гаспадар па дому,
Не ведае, дзе госця пасадзіць,
Чым госця частаваць, як госцю дагадзіць.
І з жалем кажа: «Сёмая гадзіна!
Зачынены яшчэ ўсе магазіны, —
Бутэлечку не ўдасца прыхапіць,
А дома я віна не маю.
Дык выпіце вы шклянку чаю!»
І жонка частаваць гасцінна пачала.
Адразу ж чаю наліла
І цукру лыжак сем усыпала у шклянку.
«Прашу вас! — кажа, — зранку
Заўсёды п'ецца чай. А на абед
Я прыгатую ўсё, як след, —
І чарку і закуску прыдбаю».
«А як жа! — гаспадар за жонкай
паўтарае,
Ды цукру дадае за лыжкай лыжку
— ўслед, —
Мы дужа рады госцю дарагому!»
«Вядома! —
Кабета ў свой чарод не адстае,
Таксама цукру дадае, —
Ад чыстае душы гасціннасць наша!»
А ў шклянцы ўжо не чай, а з цукру каша,
І ў рот ніхто не зможа ўзяць яе.
З агідай госць на шклянку пазірае,
Бо нудзіць небараку пачынае
Ад гэткай дабраты гаспадароў.
Нарэшце з імі развітаўся
І — будзь здароў! —
Нагасцяваўся.

Чай што! Вось іншы падхалім
Салодкім абыходжаннем сваім
Часамі так сябе пакажа,
Што і аматарам падхалімажа
Бывае размаўляць агідна з ім.

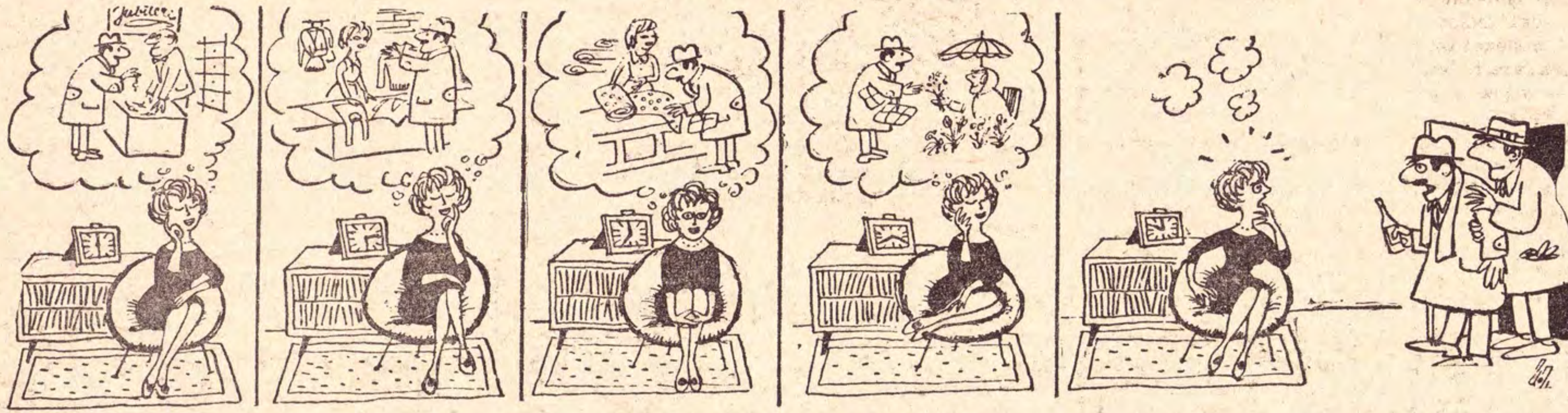

СВЯТОЧНЫ ПАДАРУНАК